
Historie a urbanismus

Započetím stavby městských hradeb od Vyšehradu k Poříčí se datuje založení Nového Města pražského v polovině 14. století Karlem IV, počala tak urbanistická historie albertovského údolí. Již však nejde o klasickou výstavbu středověkého města, ale o zcela nový urbanistický fenomén, jenž se vymykal tehdejšímu obvyklému vývoji měst.

Vedle vybudování hradební zdi bylo stěžejním obdobím vývoje města dvacetiletí 1347–1367, kdy byl prakticky realizován celý velkolepý stavební záměr krále Karla IV. V roce 1351, kdy byla ukončena výstavba velkého počtu obytných domů, došlo k rozdělení novoměstského území na farní obvody. Po vytvoření farního systému bylo započato se stavbou nových klášterů.

Na počátku 20. století se výstavba univerzitní čtvrti Albertov dle návrhu z let 1901–1904 stala jedním z nejdůležitějších zásahů do novodobé podoby Nového Města pražského. Jednalo se o zástavbu doposud málo zastavěného prostoru mezi Apolinářskou a Horskou ulicí, přičemž jako vzor posloužily monofunkční a relativně uzavřené školské a výzkumné areály některých západoevropských univerzit nebo amerických kampusů.

V období po vzniku ČSR se ukazuje potřeba řešit urbanistický plán Albertova v úzké souvislosti s reorganizací a dostavbou všeobecné nemocnice a také ve vztahu k české a německé lékařské fakultě a jejich objektů. V meziválečném období se však podařilo jen rozšířit budovu Hygienického ústavu přístavbou západního křídla a provést novostavbu Purkyňova ústavu pro českou lékařskou fakultu.

První skutečně urbanistický záměr akademického kampusu se objevuje teprve až po 2. světové válce. Tento projekt je o to pozoruhodnější, že patrně vznikl v protektorátním období let 1943–1945, kdy byly české vysoké školy uzavřeny. Autor považoval návrhy pouze za předběžnou studii, nástin budoucího univerzitního centra, které mělo být neseno zcela konkrétními zásadami přeměny města v duchu konstruktivistických zásad, bez ohledu na stávající historicky cenné objekty.

Významným rokem pro další směřování kampusu byl rok 1999, kdy byl zpracován a k veřejnému projednání předložen novelizovaný územní plán, v němž již zájmová území jednotlivých uživatelů nejsou vyhrazena adresně, nýbrž obecně. To znamená, že z dříve uvedeného komplexu vysokoškolského areálu se v novém návrhu územního plánu stávají plochy veřejného vybavení. Touto úpravou dochází v rámci celého hlavního města k určitému zjednodušení a omezení změn v územním plánu. Na druhé straně vznikají i jistá rizika s ohledem na možnost povolení staveb, které nesouvisí s vysokoškolským kampusem Albertov.

Na jaře roku 2006 byla zahájena příprava dostavby Albertova pod pracovním názvem „Kampus Albertov“. Nejprve byly stanoveny předběžné plošné možnosti dostavby dvou samostatných objektů v prostoru stávající menzy a volného pozemku mezi Hlavovou a Horskou ulicí. Několikaleté úvahy o konceptu Kampusu Albertov – Biocentra a Globcentra – získaly konkrétnější obrysy v roce 2008, kdy byla vypracována tzv. zátěžová studie. Jednalo se o hrubý návrh obou center v jejich maximalistické variantě, přičemž byla brána v potaz jejich lokalizace ve stávající zástavbě a s ní související aspekty jako památková ochrana, geologické podloží, inženýrské sítě apod. Souhrnná podlahová plocha obou budov uvažovaná pro tuto studii byla 47 tis. m² včetně podzemních parkovacích prostor a technického zázemí.

Hlavní páteří areálu je ulice Albertov, která prochází přibližně středem areálu obklíčeného útvarem skalního reliéfu. Univerzitní objekty, z velké části zbudované počátkem 20. století, jsou zpravidla robustní solitéry s vnitřními dvory, s výškovou hladinou ustálenou na 4.–5. patře. Výstavba nových budov Globcentra a Biocentra by měla vycházet z ortogonálního systému uliční sítě, a doplnit tak historický areál budovami ve shodné výškové hladině s návazností na uliční čáru, tvořenou souvislou fasádní hmotou.

V roce 2011 byl projekt Kampusu Albertov zařazen do investičního programu MŠMT 133 210. Albertovský univerzitní areál by měl nejen koncentrovat tyto dvě vzdělávací centra s přesahem na výzkum spojený s výukou, ale také vytvořit atraktivní prostředí pro studenty, jejich studium i jejich komunitní život. V letech 2013–2014 byl ve spolupráci Vědecké rady Kampusu Albertov a dalších orgánů všech tří zúčastněných fakult Univerzity Karlovy aktualizován a v rámci opakovaných revizí detailně zpracován plán náplně obou center. Jedná se především o klíčový návrh oborů, ale také o koncept rozložení výukových a dalších společenských prostor, které do moderních budov tohoto typu patří.

Byla též vyjasněna organizační struktura projektu a formálně ustanoveny její jednotlivé orgány. Rektor Univerzity Karlovy a děkani zúčastněných fakult podepsali smlouvu o partnerství během přípravné a realizační fáze projektu. Bylo rozhodnuto o postupu, který povede k získání projektové dokumentace, a také o tom, že architektonický návrh bude vzhledem k lokalitě a významu projektu získán prostřednictvím soutěže o architektonický návrh, která byla oficiálně vyhlášena v září 2015, a v níž se svým návrhem zvítězilo architektonické studio **znamení čtyř - architekti s.r.o.** Stavební práce na budově Biocentra začaly v dubnu 2024 a aktuální verze harmonogramu celého projektu počítá s kolaudací budovy v roce 2026.